

університет «Львівська політехніка». Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2009. С. 234–237.

2. Бендиков М.А. Экономическая безопасность промышленного предприятия (организационно-методический аспект). *Консультант директора*. 2000. №2. С. 7-13.

3. Соколенко Т.М. Економічна безпека підприємства в умовах транзитивної економіки. *VII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Наука і життя : сучасні тенденції, інтеграція у світову наукову думку»* URL: <http://intkonf.org/kand-ped-n-sokolenko-tm-ekonomichna-bezpekapidприємства-v-umovah-tranzitivnoyi-ekonomiki>.

4. Бланк І.А. *Управління фінансовою безпекою підприємства*. К.: Ельга, Ніка-Центр, 2009. 784 с.

5. Кримчук Н.О. Проблеми та шляхи забезпечення економічної безпеки підприємства. *Науковий блог. Національний університет «Острозька академія»*. 2018. URL: <https://naub.oa.edu.ua>.

Рогальська Вікторія Вікторівна
доцент кафедри
кримінального процесу ДДУВС
к.ю.н., доцент

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУДОВИЙ РОЗГЛЯД ПІД ЧАС МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ОКРЕМИХ ВИДІВ КОРИСЛИВО-НАСИЛЬНИЦЬКИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ

Найпоширенішою формою міжнародного співробітництва у сфері боротьби зі злочинністю, у тому числі під час розслідування корисливо-насильницьких та економічних злочинів, є надання правової допомоги. Одним з основних видів такої допомоги є видача осіб (екстрадиція) [1]. Так, згідно зі статистичними даними Офісу Генерального прокурора, за 2012 – 2019 р.р. до

України надійшло 18701 звернень про здійснення міжнародної допомоги, з них 933 звернень іноземних установ про здійснення екстрадиції, з яких виконано 757. Україною в межах здійснення міжнародної допомоги було підготовлено лише 6535 звернень, проте 1335 з них були про здійснення екстрадиції, з яких 1042 виконано [2]. Однією з підстав для відмови в екстрадиції особи може бути порушення прав і свобод людини, передбачених Європейською конвенцією з прав людини (далі-ЄКПЛ), а саме - порушення права на справедливий судовий розгляд.

Право на справедливий судовий розгляд у кримінальному провадженні регламентовано як в міжнародних так і в національних нормативно-правових актах. Найбільш повно та деталізовано серед усіх нормативно-правових актів, зміст права на справедливий судовий розгляд визначено в ст. 6 ЄКПЛ. Зазначена стаття гарантує право на справедливий і публічний розгляд справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, при визначенні цивільних прав і обов'язків особи чи при розгляді будь-якого кримінального обвинувачення, що пред'являється особі [3]. Ця ж норма регламентує і змістовні елементи вищезазначеного права, зокрема - права осіб, щодо яких здійснюється кримінальне переслідування.

Наразі межі дії права на справедливий судовий розгляд поширюються на увесь кримінальний процес, проте, у минулому, положення статті 6 ЄКПЛ взагалі не розповсюджувалися на справи про екстрадицію.

Так, раніше ані суддя, який займається питаннями надання видачі, ані суд, який би розглядав клопотання *habeas corpus*, не мали права розглядати питання наявності або відсутності зловживань прав людини в запитуючої країні [4]. Такий же принцип спочатку підтримувався і міжнародними документами. Так, згідно з першими рішенням Європейської Комісії та Європейського суду з прав людини (далі-ЄСПЛ) положення статті 6 ЄКПЛ не стосувалося справ про екстрадицію («Farmakaroulos проти Греції»[5], «Peñafiel Salgado проти Іспанії» [6]).

Проте, схвалений у 1990 році Генеральною Асамблеєю ООН Типовий договір ООН про екстрадицію [7] розширив «основні права людини» під час екстрадиції та включив до них «право на справедливий судовий розгляд», а підкомісія ООН з прав людини рекомендувала, щоб жодну особу не було передано в державу, де існує реальний ризик ув'язнення на невизначений термін без проведення судового розгляду, або проведення судових слухань з грубим порушенням міжнародних стандартів судового провадження [8], [9].

Схожі зміни відбулися і в практиці ЄСПЛ. Так, в справі «Soering проти Великобританії», ЄСПЛ вперше не виключив можливості розгляду питання справедливості судового розгляду у виключних випадках, а саме - коли біженець уже наражався або ризикує наразитися на явне незабезпечення справедливого судового розгляду його справи [10].

ЄСПЛ цим рішенням заклав певну базу для можливої відмови в екстрадиції державі, що вимагає видачу особи, якщо зацікавлена особа ризикує зазнати у країні, яка просить про екстрадицію, «кричущої відмови у правосудді». Вислів «кричуща відмова у правосудді» вважається синонімом судового процесу, який явно суперечить положенням статті 6 або закріпленим у ній принципам (Sejdovic проти Італії; Stoichkov проти Болгарії; Drozd і Janousek проти Франції і Іспанії). Хоча ЄСПЛ і не мав нагоди визначати цей вислів точніше, проте він зазначав, що деякі види несправедливості можуть становити кричущу відмову у правосудді, а саме:

1) заочне проголошення судового рішення без можливості отримати пізніше новий розгляд суті обвинувачення (Einhorn проти Франції; Sejdovic проти Італії ; Stoichkov проти Болгарії;

2) позасудовий розгляд справи, проведений з повним нехтуванням правами захисту (Bader і Kanbor проти Швеції);

3) позбавлення волі без доступу до незалежного і безстороннього суду, який перевіряв би його законність (Al-Moayad проти Німеччини);

4) умисна і систематична відмова у доступі до захисника, особливо щодо особи, яка перебуває під вартою за кордоном (ibidem);

5) використання у кримінальному процесі свідчень, отриманих внаслідок застосування до підозрюваного або до іншої особи поведження, що суперечить статті 3 (Othman (Abu Qatada) проти Сполученого Королівства; El Haski проти Бельгії).

Встановлюючи, чи екстрадиція або вислання становитимуть кричущу відмову у правосудді, Суд застосовує той же обсяг і обов'язок доведення, як і під час вивчення справ щодо екстрадиції або вислання стосовно статті 3. Отже, заявник має навести докази, здатні довести, що існують серйозні підстави вважати, що у випадку екстрадиції з держави-учасниці йому загрожуватиме реальний ризик стати об'єктом кричущої відмови у правосудді. Якщо заявник доведе це, тоді Уряд має розвіяти усі сумніви щодо цього питання (Ahorugeze проти Швеції, § 116; Othman (Abu Qatada) проти Сполученого Королівства, §§ 272-280; El Haski проти Бельгії, § 86; Saadi проти Італії [ВП], § 129). Аби перевірити існування ризику кричущої відмови у правосудді, Суд вивчає передбачувані наслідки вислання заявника до країни призначення з урахуванням загальної ситуації, що панує там, і особливих обставин у справі заявника (Al-Saadoon і Mufdhi проти Сполученого Королівства, § 125; Saadi проти Італії [ВП], § 130) [11].

Окремі держави регламентували в своєму законодавстві гарантії, що передбачені в ЄКПЛ під час екстрадиції особи. Україна також серед підстав відмови передбачила можливість відмови в екстрадиції іноземній державі через наявність у ньому загрози небезпеки здоров'ю особи її життю або свободі за ознакою раси, віросповідання (релігії) національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань. Доказами наявності такої загрози можуть бути документи авторитетних міжнародних органів та організацій щодо дотримання прав людини в запитуючій стороні, фото- і відеоматеріали, статті в ЗМІ про порушення прав людини в запитуючій державі [12], проте не є достатнім, щоб такі підстави та права осіб під час екстрадиції були лише регламентовані в

законодавстві, важливо, щоб вони були реалізовані на практиці та діяли в конкретних обставинах.

Список використаної літератури:

1. Сторожик Я. Б. Поняття та загальні умови екстрадиції осіб, які вчинили кримінальне правопорушення. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2012. № 4. С. 438-445;
2. Про роботу прокурора: статистична інформація URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/1stat>;
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листоп. 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004;
4. Shea M. 'Expanding Judicial Scrutiny of Human Rights in Extradition Cases after Soering', 17.Yale.Journal.of.International. Law.85_(1992);
5. Farmakopoulos v. Greece, No. 11683, 64.DR.52 (1990) URL: <https://hudoc.echr.coe.int>;
6. Peñafiel Salgado v. Spain № 65964/01, (2002) URL: <https://hudoc.echr.coe.int>
7. G.A.res.45/116, annex, 45 U.N.GAOR Supp.No.49A, U.N.Doc.A/45/49 (1990);
8. Resolution on the transfer of persons 4 August 2005, E/CN.4/Sub.2/2005/L.12 Sub-Commission on the Promotion and Protection of Human Rights Fifty-seventh session;
9. Абилов Адиль Фазиль оглы. Роль права на справедливое судебное разбирательство при рассмотрении вопросов выдачи. Часопис Київського університету права. 2014. 1. С.324-330;
10. Soering v. the United Kingdom, (1989), série A № 161 URL: <https://hudoc.echr.coe.int>;
11. Довідник із застосування статті 6 Конвенції – Право на справедливий суд (кримінально-процесуальний аспект) URL: file:///C:/Users/%D0%9D%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D1%8F/Desktop/Guide_Art_6_criminal_UKR.pdf

12. Ненов Д. Екстрадиція та міжнародний розшук: як це працює? URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/kriminalne-pravo-ta-proces/ekstradiciya-ta-mizhnarodniy-rozshuk-yak-ce-pracyue.html>

Санакоев Дмитро Борисович

кандидат юридичних наук, доцент
завідувач кафедри фінансових
та стратегічних розслідувань ФПФПСР
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Соломіна Ганна Валеріївна

кандидат економічних наук,
фінансовий директор
ТОВ «КУА «Дніпровський інвестор»

РИЗИКИ І ЗАГРОЗИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ

Економічна діяльність організації в ринкових умовах характеризується невизначеністю або ризиком, властивим цій системі. Вона виражається, в свою чергу, в тому, що рано чи пізно економічна ситуація може піддаватися випадковим впливам як об'єктивним (інфляція, зростання цін, падіння рівня життя), так і суб'єктивних. В результаті цього управлінський персонал організації має невизначеність в отриманні очікуваного кінцевого результату, що призводить до збільшення ризику, тобто небезпека провалу, несподівані втрати. Організація повинна бути готова повністю реагувати на зміни зовнішнього середовища, щоб уникнути ризиків і загроз економічній діяльності. Для досягнення заявленої мети в організації повинна бути налагоджена система управління економічною безпекою підприємства.

Вивчення походження ризиків і загроз діяльності організації допомагає визначити їх соціальну, техногенну і природну основу. Соціальні чинники зумовлюють наявність політичних і економічних ризиків. Техногенні ризики пов'язані з умовами діяльності фірми, що має на увазі небезпеку, пов'язану з